

Dokument Pokyny pro realizační fázi Synody klade celé církvi na srdci, že *konverze* není pouze záležitostí mysli a srdce, ale také praxe životů našich církevních společenství. A proto v jedné části tento dokument zdůrazňuje, že je třeba podniknout kroky ke konverzi kultury života církve, vztahů a způsobů jednání v církvi, stejně jako přistoupit k reformě struktur a institucí církve, a to vše *ve prospěch synodální církve naplňující své poslání* ve světě. První dvě fáze Synody o synodalitě nám všem daly nahlédnout, jak rozmanitý je život církve na různých kontinentech. Toto vědomí rozmanitosti ale není a nesmí být překážkou k realizaci synodální proměny církve, v závislosti na místních prioritách a možnostech. Není třeba čekat na centrální pokyn - místní církve, jednotlivé diecéze, jsou povzbuzovány k tomu, aby samy přistoupily k rozlišení priorit. Jejich výběr, aby nebyl příliš abstraktní, je veden tím, co MKT, *Synodalita v životě a poslání církve* (čl. 70) popisuje jako oblasti synodálního života církve: 1) *modus vivendi et operandi*, tj. styl života církve, spojený s rozvojem komunitního naslouchání Božím slovu, bratrskému společenství v církvi, rozvoji spoluzodpovědnosti a spoluúčasti všech na životě církve; 2) jednotlivé církevní struktury a procesy rozhodování na různých rovinách života církve, od farností přes diecéze, kontinent až po celosvětové rozhodování; 3) synodální dění jako realizace společného kráčení a rozlišování společné cesty ve prospěch vlastního evangelizačního poslání.

To jsou tři základní oblasti realizace synodality - odkazují nás nejen na *jednání* církve, ale zejména také na *bytí* církve, celého Božího lidu. V těchto oblastech má biskup každé místní církve, ve spolupráci s diecézním synodálním týmem a dalšími participativními orgány, hledat vlastní cestu *synodální konverze*. Realizační fáze Synody tedy spočívá v poctivé práci na uskutečňování priorit synodální proměny církve s tím, že tato realizační fáze není “odročitelná na vzdálenou budoucnost,” nýbrž na rovině diecézi je třeba k ní přistoupit od konce roku 2025 a vyhodnotit její plody v jarních měsících 2027. Poté bude následovat národní, kontinentální a celosvětové zhodnocení - prostřednictvím *církevních shromáždění* - toho, co bylo uskutečněno, tedy toho, co mohou jednotlivé místní církve nabídnout dalším církvím v procesu *výměny darů*, sdílení zkušeností a osvědčených postupů.

V jaké oblasti je tedy třeba hledat priority? Jaké konkrétní jednání nás uvádí na cestu synodální proměny?

1. **Rozvoj synodální spirituality:** Toto téma je naprosto důležité pro správné porozumění synodální proměny. Nejde o nový “manažerský model” řízení církve, ale o uskutečnění vědomí toho, že skrze křest jsme všichni účastní všeoobecného kněžství věřících, podílu na královském, kněžském a prorockém poslání Ježíše Krista. A také vědomí toho, že “Duch rozděluje dary jak chce,” všem, bez limitů daných našimi předsudky a způsoby uvažování. Synodální spiritualita se tedy projevuje uměním pokory, trpělivosti, vytvářením prostředí důvěry, připraveností odpustit a přijmout odpuštění, snahou o proměnu soukromého “Já” v církevní “My” při rozvažování, rozlišování a tvoření rozhodnutí. Závěrečný dokument 2. zasedání klade důraz na přijetí Kristova smýšlení, tak jak čteme v Listu apoštola Pavla Filipánům: Kristus Ježíš “se sám sebe zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka” (Flp 2, 7). Tato synodální spiritualita po Ježíšově vzoru se uskutečňuje skrze nástroj, předložený pro první, konzultační, fázi Synody: konverzace v Duchu svatém: “Slovo konverzace vyjadřuje něco víc než pouhý dialog; harmonicky propojuje myšlení a cítění a vytváří společný životní prostor.” (ZD, čl. 45) Konverzace je proto na prvním místě cestou ke *konverzi*.
2. **Proměna způsobu obsazování zodpovědných a vedoucích rolí v životě církve,** které nevyžadují služebné kněžství: ZD zdůrazňuje, že většinu praktikujících katolických křesťanů tvoří ženy, které jsou často prvními svědky víry v rodinách a v životech svých potomků, a přesto je jejich místo v rozhodovacích pozicích dosud velmi podceňované.

ZD tu nevnáší do diskuze otázku služebného kněžství - vždyť podíl na rozhodovacích procesech a vedoucích rolích v životě církve je mnohem širší než otázka služebného kněžství. Jestliže ženy často prakticky nesou a posouvají kupředu život farností, jestliže jsou často právě ženy lídry v postoji smíření a podpory lidské důstojnosti; jestliže ženy přispívají k teologickému bádání a již - na základě *Praedicate evangelium* - jsou zastoupeny v odpovědných pozicích v církevních institucích Římské kurie... ZD proto jasně a přesně říká: “Neexistuje žádný důvod, proč by ženy nemohly zastávat vedoucí role v církvi.” (čl. 60)

3. **Odvaha v rozvoji nových služeb v církvi** dle místních potřeb: vedle služebného kněžství ve třech stupních byly v dějinách církve i v současnosti některé další služby, udělované ustanovením biskupem k takové službě. Nejde o pouhou delegaci k úkolům, které třeba nemají možnost konat kněží z důvodu vlastní vyčerpání. Synodální proměna církve zdůrazňuje, že církev je “plně ministeriální,” tedy že Duch svatý povolává k rozmanité podobě služby. V posledních letech tak byly znovuobjeveny a znovuobnoveny ustanovené celoživotní služby lektora, akolyty a také katechisty. Mimo tyto převážně liturgické služby ZD povzbuzuje k rozvoji služeb koordinace malých společenství ve farnostech, vedení společné modlitby. Dále jsou také místní církve povzbuzovány k experimentování a - na základě místních potřeb - k rozvoji služby naslouchání a doprovázení směřovaných zejména k těm, kteří se cítí být na okraji církevního společenství anebo kteří se vracejí do života církve poté, co se vzdálili. Tato služba může být velkou pomocí také jako první kontakt s křesťanstvím pro hledající a jako první fáze katechumenátu dospělých.
4. **Rozvoj církevního rozlišování:** Aby se synodalita stala *formou života* celé církve, ZD klade důraz na specifický styl rozhodovacích procesů, tedy na komunitní církevní rozlišování. Na základě *sensus fidei*, který Duch uděluje všem pokřtěným, církevní společenství Boží Duch “uvádí do plné pravdy” (Jan 16, 13) tím, že nasloucháme tomu “co říká Duch církevním obcím” (Zj 2, 7). Církevní rozlišování je tím bohatší a tím kvalifikovanější, čím více se naslouchá všem. Církevní rozlišování je potvrzením bohatství a rozmanitosti života, různých geografických kontextů, neboť není možné paušálně vše a pro všechny rozhodnout. Je třeba povzbuzovat všechny křesťany k úsilí o formaci na této schopnosti rozlišování v církvi, která je nám dána skrze pomazání Duchem svatým ve křtu.
5. **Rozhodovací procesy v synodálním stylu:** Umění církevního rozlišování má sloužit nové, synodální, podobě rozhodovacích procesů. Jestliže synodální proměna církve klade důraz na *autoritu všech*, celého společenství v jehož prospěch má být určitá záležitost rozhodnuta, je třeba, aby byly konzultovány osoby, které k tomu přísluší - přesně tak jak stojí ve středověké církevněprávní tezi: *Co se týká všech, má být všemi projednáno a všemi schváleno*. Samozřejmě, realisticky vzato, není možné každou otázku např. v životě diecéze projednávat se všemi. Ale již realistické to může být např. na rovině (menších) farností. Jde o to, aby došlo ke konzultaci také těch osob, které na základě svých odborných znalostí nebo zapojení do projednávané záležitosti mohou přispět ke kvalifikovanějšímu rozhodnutí. Na druhé straně, pokud příslušná zodpovědná osoba uskutečnila takovýto proces konzultace, je nutné, aby bylo rozhodnutí přijato všemi s tím, že je možné následně přistoupit k vyhodnocení úspěšnosti daného rozhodnutí (*accountability*).
6. **Zavedení vhodných forem transparentnosti, vykazatelnosti a hodnocení:** “Vydávat počet ze své služby”, píše ZD, patří k nejstarší tradici církve sahající až k apoštolům. Je-li Boží lid *společenstvím* křesťanů, všech pokřtěných, pak mají všichni možnost žádat transparentní jednání a vykazatelnost, tj. skládání účtů těch, kdo zaujímají odpovědné role v životě církve. V současných letech života katolické církve,

poznamenaných narušením důvěry na základě různých forem zneužití autority kněží a pastoračních pracovníků, je toto zúčtování zodpovědnosti naprosto důležité. Stejně tak jsou nezbytné pravidelné formy vyhodnocování způsobu, jakým jsou vykonávány všechny druhy zodpovědné služby. Tento postup nemá být v žádném případě vnímán jako soud nad jednotlivci, ale jako potvrzení *služebné* pozice všech těch, kdo tváří v tvář druhým přijímají určitý úkol. ZD v tomto smyslu zdůrazňuje, že způsob, jakým jsou procesy vykazatelnosti a vyhodnocení prováděny v životech místních církví bude součástí zpráv předkládaných během návštěv biskupů *ad limina apostolorum*. Proto ZD doporučuje zajistit účinné fungování ekonomických a pastoračních rad ve farnostech a diecézích, transparentnost týkající se výročních finančních zpráv i zpráv o plnění poslání místních církví a také postupy pravidelného vyhodnocení práce všech služebníků v církvi.

7. **Závaznost fungování participativních orgánů na rovině diecézí a farností:** Synodální proměna církve se týká proměny určitých strukturálních prvků, kterými jsou v životě církve participativní orgány jako způsob spoluúčasti všech pokřtěných na rozhodování církve. ZD stanovuje, aby tyto orgány - ekonomické, pastorační rady - na rovině farností i diecéze, ale i kněžská rada a diecézní synoda byly povinné, a to nejen pro jejich formální existenci, nýbrž pro zdůraznění společného poslání celého Božího lidu. ZD doporučuje jako metodu jednání těchto rad synodální metodu *konverzace v Duchu*. Dále je také třeba, aby se dbalo na to, že v těchto participativních orgánech budou ve větší míře zapojeny ženy, mladí lidé, ale i osoby na okraji církve nebo společnosti. Tímto způsobem bude církevní rozlišování těžit z větší otevřenosti, ze schopnosti analyzovat realitu a z rozmanitosti pohledů všech. Možné je také zapojení zástupců jiných církví a církevních společenství.
8. **Rozvoj místních a regionálních církevních shromáždění:** Vedle výše uvedených participativních orgánů jako projevu spoluúčasti a spoluzodpovědnosti všech dále ZD také doporučuje konání církevních shromáždění jak na rovině farností, tak i diecéze, jako “efektivní model konzultace a naslouchání” (čl. 107), který je možné otevřít nejen členům církve, ale také v ekumenické otevřenosti naslouchat křesťanům z jiných církví, příslušníkům jiných náboženství žijících v daném místě i všem dalším lidem.
9. **Docenění diecézní synody a eparchiálního sněmu:** Specifickým orgánem synodality na rovině diecéze/eparchie je pořádání synody/sněmu. ZD vybízí k pravidelnému slavení těchto synod/sněmů jako příležitosti pravidelné konzultace mezi biskupem a Božím lidem v diecézi, která mu jako pastýři byla svěřena. Diecézní synoda může být prostorem pro vyhodnocování a vykazování činnosti diecéze v oblasti ekonomické, pastorační, evangelizační atd.
10. **Misijní synodální proměna farností:** Synodální proměna se velmi blíže dotýká života farností. Nejde o zastaralou a již neúčinnou strukturu, byť všichni zažíváme a uvědomujeme si proměny, kterými život farností, dynamika spoluúčasti a zapojení se všech prochází. Církev od počátku zdůrazňovala princip konkrétního místa: farnost není elitou vyvolených, nýbrž shromážděním otevřeným všem, kdo v daném místě žijí, a proto farnost shromažďuje osoby různých generací, profesí, geografického původu, sociálních vrstev a rozmanitých životních podmínek. Přitom je nutné, v dnešní době, rozvíjet misijní styl života farností, které nejsou uzavřené a izolované od světa, zahleděné do svého středu, ale následující Krista, který vychází ke všem lidem. Farnost je stále častěji, minimálně v případě větších farností, prožívána jako společenství malých společenství - která mají být jednak misijně otevřená, jednak mohou být prvním místem kontaktu s těmi, kdo touží po životě s Kristem a chtějí se přiblížit životu farnosti. Život malých společenství samotných i jejich různosti v jedné farnosti a ve prospěch života farností je mimo to vhodným způsobem jak se učit žít a rozvíjet

synodální putování - oceňující jednak rozmanitost darů, jednak společné zapojení se do jednoty života.

- 11. Synodální podoba křesťanské iniciace a formačních kurzů:** Formace misijních učedníků začíná křesťanskou iniciací. Může však hrozit, že po ukončení cesty křesťanské iniciace dochází k oslabení pouta se životem společenství, k izolaci a ztrátě zájmu o společné zakoušení života místního společenství. Být učedníkem-misionářem však není jednou provždy dosaženým statutem, nýbrž předpokládá ochotu k neustálé konverzi obnovovat v sobě Kristovo smýšlení, rozlišovat a přijímat dary Ducha pro živé a radostné svědectví víry. Pro mnohé představuje jediný kontakt s životem církve nedělní eucharistie. Proto je vhodné, aby se farnosti a diecéze zabývali tím, jak rozvinout slavení nedělního eucharistického společenství tak, aby bylo místem, kam lidé přichází nejen zakusit společenství s Bohem, ale také společenství církve, vzájemnosti vztahů a zájmu o druhé. Je možné zabývat se v jednotlivých diecézích také prohloubením synodální podoby slavení nedělní eucharistie? Mimo to je vhodné, aby v každé diecézi byly rozvíjeny formační nabídky k synodální podobě křesťanské identity a existence na rovině intelektuální, citové, vztahové a duchovní formace, ale také na rovině sdílení konkrétních zkušeností, naslouchání druhým, zájmu o společné "My" farnosti. ZD také zdůrazňuje potřebu obnovit katechezi nejen jako pokračování křesťanské iniciace, ale jako katechezi vycházející, tj. misijně otevřenou. Stejně tak je zmiňována potřeba proměny formace kandidátů služebného kněžství, které by se účastnili nejen formátoři z řad kněží, ale také další křesťanští muži a ženy, řeholníci a řeholnice. Mimo to by obnovená synodální podoba formace kandidátů služebného kněžství měla vést k jejich větší schopnosti a ochotě týmové práce, naslouchání a rozlišování v pastorační práci.